

ÖSTERSJÖ DAGEN

Östersjödagen firas runt hela Östersjön den sista torsdagen i augusti.

ETT GEMENSAMT HAV

Östersjön har nio kuststater: Finland, Sverige, Danmark, Tyskland, Polen, Litauen, Lettland, Estland och Ryssland.

SMEKNAMN

Öster, väster och baltiskt – havet har många namn: Östersjön, Läänemere, Ostsee, Baltijos Jūro, Østersøen, Morze Bałtyckie, Baltiyskoye och mer.

I STÄNDIG FÖRÄNDRING

På grund av pressen från istiden höjer sig fortfarande kusterna vid Bottenviken. I framtiden snörs Bottenhavet av vid Kvarken, om inte världshavens nivåhöjning ökar avsevärt.

AVRINNINGSOMRÅDE

Vatten från cirka 90 miljoner invånare rinner ut i Östersjön. Förutom kuststaterna ingår delar av Belarus, Ukraina, Tjeckien, Slovakien och Norge i avrinningsområdet.

ÖSTER SJÖN

VRakens SKATTKAMMARE

Lämningar efter mänsklig kultur bevaras ofta bättre på havsbotten än på land. I Östersjön finns bland annat tusentals vrak.

PROBLEM

Klimatförändringarna påskyndar det största problemet – övergödningen. Den livliga sjöfarten ökar risken för olyckor.

HAVSOMRÅDEN

Kan du placera Bottenviken, Skärgårdshavet, Bottenhavet, Finska viken och Kvarken på kartan?

SKRÄP

Nedsmutsningen har ökat också i Östersjön. Plastskräp som mals ner till mikroplaster kommer ut i havet via många olika vägar.

ÖSTERSJÖNS STÖRSTA PROBLEM

Övergödning orsakas av alltför stor belastning av näringsämnen och leder till överdriven tillväxt av alger och växter.

INRE BELASTNING

Näringsämnen som en gång hamnat i Östersjön cirkulerar länge i ekosystemet och fortsätter att övergöda havet under lång tid.

LÄCKANDE NÄRINGSÄMNINGEN

Mänsklig verksamhet belastar havet. Den största mängden näringsämnen kommer från åkrar och ekonomiskogar.

ÖVER GÖDNING

RENING AV AVLOPPSVATTEN

I dag renas avloppsvatten från städer och annan bebyggelse ganska väl från näringsämnen. Men annat var det förr!

BLÅGRÖNA ALGER

På sommaren syns övergödningen som algbloomningar. Ljus, värme och ett överflöd av näringsämnen gynnar blågröna alger.

SLEM OCH STANK

Som följd av övergödningen blir stenar och klippor slemmiga, och ruttnande alger orsakar dålig lukt.

STRÖMMING

BLÅSTÅNG

BANDTÅNG

BLÅMUSSLA

NYCKELARTER

... är arter som har en viktigare roll än andra arter för ekosystemets eller organismsamhällets funktion eller mångfald.

EN SÄRSKILD MILJÖ

Skiktat vatten, kyla, mörker och syrebrist i de djupa vattnen. Grunt hav, varierande salthalt och låg artrikedom.

BRÄCKT VATTEN

Bara de organismer som kan anpassa sig till låg salthalt och varierande salthalt kan klara sig här.

SMÅ KUSINER

I Östersjön kan strömming och blåmussla inte växa sig lika stora som sill och musslor i haven på grund av den låga salthalten.

EKO SYSTEM

ÅLDER

Östersjön är en ung livsmiljö. Havet, som har formats efter istiden, förändras fortfarande både på grund av landhöjning och mänsklig påverkan.

NATURTYP

... är ett område med enhetliga miljöförhållanden, såsom bottenkvalitet, näringsnivå och artsammansättning. Det finns många olika naturtyper.

FRÄMMANDE ARTER

... kan hota det lokala ekosystemet. Till Östersjön har det kommit främmande arter från andra hav, bland annat med ballastvatten från oceangående fartyg.

DJUP

Det grunda Östersjön har ett medeldjup på bara 54 meter. Det djupaste området, Gotlandsdjupet, är 459 meter. Atlanten har ett medeldjup på 3 332 meter.

SALTHALT

... är i genomsnitt 7 promille: cirka 20 promille i de danska sunden, omkring 3 promille i Finska viken och mindre än 1 promille i Bottniska viken. Salthalten i Atlanten är 35 promille.

VATTENOMSÄTTNING

... tar 30-50 år. Sötvatten rinner ut från åar, älvar och floder. Stora inflöden av saltvatten från Nordsjön, så kallade "saltpulser", är sällsynta.

VATTEN IS SALT

VATTENCIRKULATION

På norra halvklotet rör sig vattnet motsols på grund av jordens rotation. Strömmar påverkas också av väderförhållanden, temperatur, vattenskiktning samt öar och former på havsbotten.

ISBILDNING

Östersjön skiljer sig från många andra hav genom att den fryser - åtminstone delvis - varje år. På vintern kan ytvattnet till och med vara under fryspunkten.

HALOKLIN

... betyder det skikt i vattnet där salthalten förändras kraftigt. I Östersjön ligger haloklinen på cirka 70 meters djup. Vattnet vid ytan är sötare, medan det salta och tyngre vattnet sjunker ner mot botten.

TVÄTTMEDEL

Undvik onödiga kemikalier och plast i vardagen. Välj miljömärkta produkter och rengöringsmedel.

KOST

Välj vegetariska måltider och ät hållbart fångad fisk (t.ex. mört, strömming, siklöja eller abborre) två gånger i veckan i stället för kött. Minska på mejeriprodukter och andra animaliska produkter.

KONSUMTION

Köp mindre, återvinn och reparera. Undvik engångsprodukter.

GÄRNINGAR FÖR ÖSTER SJÖN

RESANDE

Res nära och på land. Gå, cykla, åk kollektivt eller samåk.

AVFALL

Sortera avfall korrekt och släng skräp, snuspåsar och cigarettfimpar i papperskorgen. Kom ihåg att lämna in oanvända läkemedel till apoteket.

HAVET ÄR INTE EN SOPTIPP ELLER ETT AVLOPP

Alltså gör inte så här: Hoppa i vattnet med tvål på kroppen. Släpp inte ut något i vattnet som inte hör dit.

